

Kdo kandiduje ve volbách?

Cíl:

Zamyslet se nad zastoupením žen a mužů na kandidátních listinách ve volbách do obecních zastupitelstev i do Parlamentu ČR. Uvědomit si genderové stereotypy, které mohou být příčinou výrazně nerovnoměrného zastoupení žen a mužů v politice.

Kapitoly:

Gender a politika, Gender a trh práce

Pomůcky:

jedna kopie pracovního listu pro každou skupinu

Čas:

20 minut

Věk:

druhý stupeň základní školy

Velikost skupiny:

běžně početná třída

Postup:

- 1) Třidu rozdělíme na skupiny po 3–5 žácích/žákyních.
- 2) Každé skupině dáme jednu kopii pracovního listu s kandidátní listinou. Úkolem skupiny je stanovit na základě vnitřní diskuse pořadí jednotlivých kandidátů na listině. Skupina by k diskusi měla přistupovat tak, že je politickou stranou, která usiluje o prosazení co největšího počtu svých kandidátů a kandidátek ve volbách.
- 3) Studujícím zdůrazníme, že pořadí na kandidátní listině odpovídá pravděpodobnosti, že daný člověk bude úspěšně zvolen. Současně upozorníme na to, že výběr kandidátů/kandidátek a jejich pořadí na listině může být důležité pro voliče/voličky – může zvyšovat celkovou volitelnost dané politické strany. Při rozhodování o výběru a pořadí kandidátů/kandidátek by proto studující měli zvažovat jak otázku toho, kdo by měl být zastoupen ve volitelných orgánech, tak otázku toho, kdo může být důvěryhodný a politicky atraktivní pro volící občany.
- 4) Všechny skupiny představí svoji výslednou kandidátní listinu. Pohovořit by také měly o procesu, na základě něhož pořadí stanovily (např. jaké otázky si žáci/žákyně kladli, jaké argumenty používali atd.). Pro další práci doporučujeme na tabuli zapsat z každé kandidátní listiny tři nejvýše postavené postavy.
- 5) Následně se žákyněmi/žáky diskutujeme o zvoleném pořadí. Pro vstup do diskuse nám dobře poslouží rozdíly mezi jednotlivými skupinami. Snažíme se, aby v diskusi bylo zastoupeno téma genderových stereotypů. Studující je často využívají během skupinové práce, ale jen obtížně je reflektují. Diskuse by jim k tomu měla pomoci.

Komentář:

Aktivita je velice jednoduchá a přitom názorně ukazuje význam genderových stereotypů pro zastoupení žen a mužů v jednotlivých oblastech společenského života, v tomto případě v politice. Mezi argumenty, s nimiž se studující během aktivity potýkají (buď je přímo využívají, nebo se vůči nim kriticky vymezují), bývá obvykle nízká vzdělanost a kvalifikovanost žen ve srovnání s muži, nezáměr žen o vstup do politiky, nedůvěryhodnost žen atd. Ve skupinové i v závěrečné diskusi je vhodné ukázat, že tyto argumenty vycházejí z genderových stereotypů o přirozené inklinaci žen a mužů k určitým činnostem a tématům. Ukázat stereotypnost těchto názorů můžeme například výčtem významných žen-političek, jejichž počet je dostatečně veliký, aby nemohl být vysvětlitelný pouze statistickými výjimkami. Aby aktivita skutečně měla očekávaný efekt, doporučujeme na úvod zopakovat základní údaje o českém volebním systému. Zvláště zdůraznit, případně na příkladech z nejbližších proběhlých voleb demonstrovat, význam pořadí na kandidátkách pro konečné zvolení do politické funkce.

Pokud se aktivita ve třídě osvědčila, můžeme navázat úkolem týkajícím se kvót pro obsazování politických funkcí. Toto téma, případně i širší výklad tzv. zipového systému, je také vhodné začlenit do závěrečné diskuse představené aktivity.

K AKTIVITĚ „KDO KANDIDUJE VE VOLBÁCH?“

Představte si, že jste komisí politického uskupení s názvem Spojení nezávislých. Úkolem této komise je připravit kandidátní listinu za Spojení nezávislých. Předem jste si stanovili, že na listině by mělo být zastoupeno 10 kandidátů či kandidátek. Ti musí být vybráni z níže uvedeného seznamu. Vaším úkolem je současně určit pořadí jednotlivých kandidátů a kandidátek na listině.

Hlasovací lístek

Volby do obecního zastupitelstva v Kolučanech ve dnech 3.–4. listopadu 2005

Spojení nezávislých

Simona Neradová, 18 let, studentka
Ing. Jan Korytář, 54 let, soukromě hospodařící zemědělec
Mgr. Marie Žochová, 35 let, učitelka
Jiří Slavík, 25 let, ekonom
JUDr. Karel Hošek, 60 let, advokát
Eva Bílková, 49 let, spisovatelka
Radek Vlček, 33 let, zdravotní bratr
Ing. Lucie Nová, 38 let, žena v domácnosti
Petra Šmídová, 40 let, prodavačka
Jakub Novák, 31 let, redaktor Berounského deníku
Petr Karlík, 63 let, důchodce
Ing. Petr Juliš, 35 let, otec na rodičovské dovolené
Eva Burdová, 43 let, podnikatelka
MUDr. Jaroslava Šimůnková, 63 let, důchodkyně
Jana Polívková, 54 let, zubní laborantka

Kdo za nás rozhoduje?

Cíl:

Přemýšlet z genderové perspektivy o místní politické reprezentaci vzešlé z voleb. Zjistit zastoupení žen a mužů v krajském a obecním zastupitelstvu.

Kapitoly:

Gender a politika

Pomůcky:

internet

Čas:

domácí příprava + 20 minut

Věk:

druhý stupeň základní školy a střední škola

Velikost skupiny:

běžně velká třída

Postup:

- 1) Aktivitu můžeme pojmut jako individuální nebo skupinovou práci. V obou případech doporučujeme vyhledávání informací prostřednictvím internetu zadat žákům/žákyním jako domácí úkol. Obsahově můžeme aktivitu zúžit pouze na jeden kraj, v němž žijeme, nebo rozšířit na více okolních krajů, případně všechny kraje České republiky. V široké variantě doporučujeme rozdělit shromažďování informací o jednotlivých krajích mezi skupiny, respektive jednotlivé žáky/žákyně.
- 2) Úkolem žáků/žákyní je zjistit prostřednictvím webových stránek (viz níže) základní informace o hejtmantovi, radě kraje a krajském zastupitelstvu. Pozornost by studující měli věnovat zejména poměru žen a mužů ve volených i jmenovaných politických orgánech. Dále mohou sledovat věk, vzdělání, povolání atd.
- 3) Informace o příslušných krajích studující prezentují ve vyučování. Údaje zapisujeme na tabuli.
- 4) Následně s žákyněmi/žáky diskutujeme o tom, zda a nakolik zastupitelské orgány odrážejí složení zastupované populace. Snažíme se přemýšlet nad možnými příčinami toho, že některé skupiny obyvatelstva nejsou v orgánech vůbec přítomny či jsou přítomny v poměru, který neodpovídá reálnému poměru v zastupované populaci (například ženy). Pokud se studujícím podařilo shromáždit podrobnější údaje, můžeme sledovat, zda se zastoupení žen a mužů liší podle funkcí nebo podle oblastí, na něž se činnost daného orgánu zaměřuje. Opět diskutujeme o možných příčinách.

Komenář:

Aktivitu lze vnímat jako zaměřenou na osvojování si genderové perspektivy při posuzování politiky nebo obecněji zaměřenou na chápání politického systému ČR. Aktivita je dobře použitelná při obecném výkladu regionální politiky (studující prostřednictvím konfrontace několika webových stránek krajských úřadů naleznou shodné rysy a odhadnou z nich principy decentralizované politiky). Stejně tak může sloužit specifickému záměru vyložit vliv genderových stereotypů na realizaci politiky na různých úrovních.

Účel, s nímž aktivitu používáme, ovlivní hloubku závěrečné diskuse. Zatímco při obecném pojetí aktivity bude v diskusi zastoupení žen a mužů spíše vedlejším tématem, při specificky genderovém pojetí se diskuse má zaměřovat na vliv genderových stereotypů, způsob jejich odstraňování, kvóty pro vstup do politiky, důsledky stávajícího složení politických orgánů atd. Aktivitu můžeme spojit s úkolem „Kdo kandiduje ve volbách?“.

Webové adresy krajských úřadů

Vysočina <http://www.kr-vysocina.cz/>

Ústecký kraj <http://www.kr-ustecky.cz/>

Středočeský kraj <http://www.kr-stredocesky.cz/>

Liberecký kraj <http://www.kraj-lbc.cz/>

Zlínský kraj <http://www.kr-zlinsky.cz/>

Jihočeský kraj <http://www.kraj-jihocesky.cz/>

Královéhradecký kraj <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>

Olomoucký kraj <http://www.kr-olomoucky.cz/>

Moravskoslezský kraj <http://www.kr-moravskoslezsky.cz/>

Jihomoravský kraj <http://www.kr-jihomoravsky.cz/>

Pardubický kraj <http://www.pardubickykraj.cz/>

Karlovarský kraj <http://www.kr-karlovarsky.cz/>

Plzeňský kraj <http://www.kr-plzensky.cz/>

Praha <http://www.praha-mesto.cz/>